

Міністерство юстиції України

Білоцерківський центр підвищення кваліфікації персоналу
Державної кримінально-виконавчої служби України

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

(методичні рекомендації для уповноваженої особи з питань
запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-
виконавчій службі України)

Біла Церква
2020

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

(методичні рекомендації для уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України)

**Біла Церква
2020**

*Рекомендовано до друку педагогічною радою
Білоцерківського центру підвищення кваліфікації персоналу
Державної кримінально-виконавчої служби України
(протокол № 6 від 30 липня 2020 року)*

З 33 Запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України (методичні рекомендації для уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України) : [упорядники О.В. Романюк, Т.В. Івашева]; – Біла Церква, 2020. – 61с.

Рецензенти:

Бутко Сергій Григорович – заступник начальника Управління з питань запобігання та виявлення корупції – начальник відділу виявлення корупції Міністерства юстиції України.

Залізняк Віталій Анатолійович – головний спеціаліст відділу виявлення корупції Управління з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук.

У методичних рекомендаціях розкрито зміст питань, які включено до навчальної програми підвищення кваліфікації персоналу ДКВС України за темою: «Запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України».

Висвітлено основні завдання діяльності уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України, заходи запобігання корупційним або пов'язаним з корупцією правопорушеннями та заходи фінансового контролю щодо осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», заходи із запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інші положення антикорупційного законодавства України, розкрито організацію роботи з викривачами.

Рекомендовано для уповноважених осіб з питань запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України.

Може використовуватися викладачами, слухачами, практичними працівниками органів і установ виконання покарань Державної кримінально-виконавчої служби України та всіма, хто цікавиться положеннями антикорупційного законодавства України.

Запропоновані матеріали можуть бути трансформовані для використання у тренінгах, семінарах, ділових (рольових) іграх та лекціях.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
СПИСОК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
Розділ 1. Правова основа та основні завдання діяльності уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України	
1.1. Нормативно-правові акти, які регламентують питання запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України	7
1.2. Завдання та функції уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України	9
Розділ 2. Заходи запобігання корупційним або пов'язаним з корупцією правопорушеннями та заходи фінансового контролю щодо осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»	
2.1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища	17
2.2. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними	18
2.3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності	21
2.4. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування	23
2.5. Обмеження спільної роботи близьких осіб	24
2.6. Заходи фінансового контролю щодо осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»	26
2.7. Рекомендації до черового етапу декларування	29
2.8. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення	29
Розділ 3. Заходи з запобігання та врегулювання конфлікту інтересів	
3.1. Реальний та потенційний конфлікт інтересів	32
3.2. Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів	33

Розділ 4. Організація роботи з викривачами

4.1. Викривач, його допомога у запобіганні та протидії корупції. Державний захист викривачів	36
4.2. Повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів	39
4.3. Організація роботи з повідомленнями про корупцію	40
4.4. Юридична відповідальність викривача	44

Розділ 5. Правовий статус і повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції та інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції

5.1. Статус Національного агентства з питань запобігання корупції	45
5.2. Діяльність Національного антикорупційного бюро України: адміністративно-правові аспекти	48
5.3. Повноваження та організація діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України	51
5.4. Національна поліція, як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції	52
ДОДАТКИ	54

ПЕРЕДМОВА

Чинний Закон України «Про запобігання корупції» визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

З метою підвищення ефективності заходів щодо запобігання і протидії корупції Білоцерківським центром підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України спільно з Управлінням з питань запобігання і виявлення корупції Міністерства юстиції України у 2017 році розроблено нову навчальну програму підвищення кваліфікації персоналу ДКВС України за темою: «Запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України».

Головною метою навчання є підвищення професійної майстерності та розвиток професійних компетентностей уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах. Адже у ході навчання слухачі не лише отримують теоретичні знання, які необхідні для виконання покладених на них обов'язків, а й напрацьовують стійкі навички та вміння щодо практичних дій у типових професійних ситуаціях і можливих випадках.

Методичні рекомендації мають інформаційно-роз'яснювальний характер та не встановлюють правових норм.

СПИСОК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДФС – Державна фіскальна служба

Закон – Закон України «Про запобігання корупції»

КК – Кримінальний кодекс України

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

НАБУ – Національне антикорупційне бюро України

Національне агентство – Національне агентство з питань запобігання корупції

Центр – Центр сертифікації

РОЗДІЛ 1.
ПРАВОВА ОСНОВА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО
ПІДРОЗДІЛУ (ОСОБИ) З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В
ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

1.1. Нормативно-правові акти, які регламентують питання запобігання корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України

№ з/п	Вид нормативно-правового акту	Назва нормативно-правового акту	Дата прийняття	Номер нормативно-правового акту
1		Конституція України	28.06.1996	254к/96-ВР
2		Кодекс України про адміністративні правопорушення	07.12.1984	№ 8073-Х
3	Закон України	Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві	23.12.1993	№ 3782-ХІІ
4		Кримінальний кодекс України	05.04.2001	2341-ІІІ
5		Кримінально-виконавчий кодекс України	11.07.2003	1129-ІV
6	Закон України	Про Державну кримінально-виконавчу службу України	23.06.2005	2713-ІV
7	Закон України	Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України	22.02.2006	3460-ІV
8	Закон України	Про очищення влади	16.09.2014	1682-VII
9	Закон України	Про Національне антикорупційне бюро України	14.10.2014	1698-VII
10	Закон України	Про запобігання корупції	14.10.2014	1700-VII
11	Закон України	Про Національну поліцію	02.07.2015	580-VIII

12	Наказ Міністерства юстиції України	Про затвердження Порядку проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України	12.03.2015	356/5
13	Наказ Міністерства юстиції України	Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами установ виконання покарань та слідчих ізоляторів матеріалів про адміністративні правопорушення	08.09.2015	1674/5
14	Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції	Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків	17.06.2016	2
15	Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції	Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення	09.02.2018	166
16	Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції	Про затвердження Порядку надання згоди Національним агентством з питань запобігання корупції на звільнення керівника уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції державного органу, юрисдикція якого поширюється на всю територію України	17.03.2020	100/20
17	Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції	Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції	17.03.2020	102/20

18	Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції	Про встановлення обов'язкових вимог до мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах	24.03.2020	112/20
19	Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції	Про затвердження Вимог до захисту анонімних каналів зв'язку, через які здійснюються повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»	02.04.2020	127/20

1.2. Завдання та функції уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України

З метою реалізації статті 13¹ Закону України «Про запобігання корупції» Національним агентством з питань запобігання корупції видано наказ від 17.03.2020 № 102/20 «Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції», що затверджує **Типове положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції** (далі – Типове положення). На сьогодні – це нормативно-правовий акт, який визначає завдання, функції та права уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції (далі - уповноважений підрозділ (уповноважена особа)).

Уповноважений підрозділ (уповноважена особа) утворюється як **самостійний та функціонально незалежний структурний підрозділ (уповноважена особа) відповідно до ч. 1 ст. 13¹ Закону України «Про запобігання корупції».**

Керівник органу або установи виконання покарань забезпечує гарантії незалежності уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) від впливу чи втручання у його (її) роботу.

Уповноважений підрозділ (уповноважена особа) забезпечується окремим службовим приміщенням, матеріально-технічними засобами, необхідними для виконання покладених на нього (неї) завдань.

Керівник уповноваженого підрозділу (уповноважена особа) підзвітний і підконтрольний керівникові відповідального суб'єкта.

Керівник уповноваженого підрозділу (уповноважена особа) територіального (міжрегіонального) органу, юридичної особи, що належать до сфери управління

відповідного відповідального суб'єкта, підзвітний і підконтрольний керівникові відповідного міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади або державного органу.

Втручання у діяльність уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) під час здійснення ним (нею) своїх повноважень, а також покладення на уповноважений підрозділ (уповноважену особу) обов'язків, що не належать або виходять за межі його (її) повноважень чи обмежують виконання покладених на нього (неї) завдань, забороняються.

Працівникам уповноваженого підрозділу (уповноваженій особі) **забороняється розголошувати інформацію з обмеженим доступом, отриману у зв'язку із виконанням службових обов'язків**, крім випадків, встановлених законом.

Уповноважений підрозділ здійснює свою діяльність відповідно до **Положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції у відповідному державному органі, організації, що розроблено відповідно до норм законодавства.**

Відповідно до наказу Національного агентства з питань запобігання корупції від 24.03.2020 № 112/20 «Про встановлення обов'язкових вимог до мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах», встановлюються обов'язкові вимоги до мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах.

Основними завданнями уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) є:

1) розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним з корупцією;

*З метою забезпечення системного здійснення заходів щодо запобігання корупції уповноваженим підрозділом розробляється та впроваджується **план роботи (заходи)** щодо запобігання корупції терміном **на один календарний рік**, який є одним із основних документів для здійснення діяльності. З метою деталізації заходів, уточнення строків виконання та виконавців, з урахуванням специфіки діяльності відповідного державного органу, організації підрозділом можуть розроблятися короткострокові плани (на місяць, квартал, півріччя).*

План затверджується до початку року, на який він розробляється.

У плані до кожного завдання розробляються конкретні заходи (рекомендується не менше 2-3 заходів) із зазначенням чітких строків виконання, конкретних виконавців, індикаторів виконання, очікуваного результату. Після виконання відповідного заходу у плані ставиться відмітка про виконання.

З метою розробки якісного та дієвого плану, уповноваженим підрозділом має бути проведено комплексний аналіз специфіки діяльності

відповідного державного органу, організації результатів виконання попередніх заходів, характеру вчинених працівниками державного органу, організації корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, з метою вжиття заходів щодо усунення причин і умов, що їм сприяли.

2) організація роботи з оцінки корупційних ризиків у діяльності відповідального суб'єкта, підготовки заходів щодо їх усунення, внесення керівнику такого відповідального суб'єкта відповідних пропозицій;

3) надання методичної та консультаційної допомоги з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції;

*Для проведення методичної роботи та консультування із запобігання корупції розробляється комплекс організаційних заходів щодо роз'яснення основних положень антикорупційного законодавства, зокрема, дотримання обмежень щодо використання службових повноважень, врегулювання конфлікту інтересів. Забезпечуються впровадження систематичного внутрішнього навчання з антикорупційних питань, організація тренінгів, підвищення кваліфікації тощо. **Облік наданих консультацій необхідно вести у окремому журналі (додаток 1).***

Методична робота та консультування із запобігання корупції є одними із пріоритетних напрямів роботи та мають спрямовуватися на забезпечення належного рівня знань та розуміння працівниками положень антикорупційного законодавства.

В залежності від організації роботи, а також наявності потреби у особи, що звернулася за наданням консультації, вона може надаватися в письмовій чи усній формі.

До прикладу, в період з 1 січня по 1 квітня актуальним є проведення занять з питань заповнення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Це насамперед, надання допомоги в заповненні декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

Результати консультаційної роботи мають в обов'язковому порядку документуватися шляхом складання відповідних протоколів, довідок, рапортів, планів занять зі службової підготовки.

4) здійснення заходів з виявлення конфлікту інтересів, сприяння його врегулюванню, інформування керівника відповідального суб'єкта та Національного агентства про виявлення конфлікту інтересів та заходи, вжиті для його врегулювання;

*Повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері виявлення та врегулювання конфлікту інтересів **дивись у розділі 3.***

5) перевірка факту подання суб'єктами декларування декларацій та повідомлення Національного агентства про випадки неподання чи

несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному відповідно до Закону порядку;

*Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали або входять чи входили до складу утвореної в органі конкурсної комісії, до складу Громадської ради доброчесності), відповідно до Закону декларацій **та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій** у визначеному ним порядку (додаток 2 та 3).*

б) здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, у тому числі розгляд повідомлень про порушення вимог Закону, у тому числі на підвідомчих підприємствах, в установах та організаціях (далі - юридичні особи);

Уповноважений підрозділ (особа) відповідно до покладених на нього завдань:

1) здійснює заходи щодо запобігання та виявлення порушень вимог Закону;

2) розробляє проекти актів з питань запобігання та виявлення корупції відповідального суб'єкта;

3) організовує роботу з оцінки корупційних ризиків у діяльності відповідального суб'єкта, підготовки заходів щодо їх усунення, вносить керівнику такого відповідального суб'єкта пропозиції щодо таких заходів;

4) забезпечує підготовку антикорупційної програми відповідального суб'єкта, змін до неї, подання її на погодження та моніторинг її виконання;

5) здійснює підготовку звітів за результатами періодичного перегляду та оцінки виконання антикорупційної програми, а також надає пропозиції щодо внесення змін до антикорупційної програми за результатами такого періодичного перегляду;

б) надає структурним підрозділам та їх працівникам методичну та консультаційну допомогу з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції;

7) вживає заходів з виявлення конфлікту інтересів та сприяє його врегулюванню, інформує керівника відповідального суб'єкта та Національне агентство про виявлення конфлікту інтересів та заходи, вжиті для його врегулювання;

8) проводить перевірку факту подання суб'єктами декларування, які працюють у відповідальному суб'єкті (працювали або входять чи входили до складу утвореної у відповідальному суб'єкті конкурсної комісії, до складу Громадської ради доброчесності), відповідно до частини 2 ст. 49 Закону декларацій та повідомляє Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному законодавством порядку;

9) надає консультативну допомогу в заповненні декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

10) організовує роботу внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень вимог Закону, отримує та організовує розгляд повідомленої через такі канали інформації;

11) співпрацює з викривачами, забезпечує дотримання їхніх прав та гарантій захисту, передбачених Законом;

12) надає працівникам відповідального суб'єкта або особам, які проходять у них службу чи навчання або виконують певну роботу, методичну допомогу та консультацію щодо здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону та захисту викривачів, проводить внутрішні навчання з цих питань;

13) здійснює перевірку повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, отриманих через внутрішні та регулярні канали повідомлень, у терміни, передбачені Законом;

14) інформує керівника відповідального суб'єкта, Національне агентство, інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції про факти, що можуть свідчити про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та інших порушень вимог Закону працівниками відповідального суб'єкта;

15) у разі отримання офіційної інформації стосовно вчинення працівником відповідального суб'єкта корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, здійснює моніторинг офіційного вебпорталу «Судова влада України», Єдиного державного реєстру судових рішень з метою отримання інформації щодо результатів розгляду відповідної справи судом;

16) повідомляє у письмовій формі керівника відповідального суб'єкта про вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, та інших порушень вимог Закону працівниками відповідального суб'єкта з метою забезпечення дотримання відповідальним суб'єктом вимог частин 2, 4 та 5 ст. 65 Закону;

17) інформує Національне агентство у разі ненаправлення кадровою службою відповідального суб'єкта завіреної в установленому порядку паперової копії розпорядчого документа про накладення дисциплінарного стягнення та інформаційної картки до розпорядчого документа про накладення (скасування розпорядчого документа про накладення) дисциплінарного стягнення на особу за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень для внесення до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

18) організовує роботу та бере участь у службовому розслідуванні, яке проводиться з метою виявлення причин та умов, що призвели до вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання

вимог Закону в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства;

19) веде облік працівників відповідального суб'єкта, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією;

20) візує проекти наказів (розпоряджень) з основної діяльності, адміністративно-господарських питань, а також проекти наказів (розпоряджень) з кадрових питань (особового складу) залежно від їх видів;

21) щопівроку надає Національному агентству інформацію щодо діяльності уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції та інформацію щодо уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції;

22) щороку до 15 лютого року, наступного за звітним, здійснює заходи з організації подання до Національного агентства інформації, необхідної для підготовки національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики відповідно до ст. 20 Закону;

23) взаємодіє з уповноваженими підрозділами (уповноваженими особами) інших відповідальних суб'єктів, Національним агентством, іншими спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

7) забезпечення захисту працівників, які повідомили про порушення вимог Закону, від застосування негативних заходів впливу з боку керівника або роботодавця відповідно до законодавства щодо захисту викривачів;

Повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів дивись у розділі 4.

8) інформування керівника відповідального суб'єкта, Національного агентства, інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції про факти порушення законодавства у сфері запобігання і протидії корупції.

Уповноважений підрозділ (уповноважена особа) з метою виконання покладених на нього (неї) завдань має право:

1) витребувати, відповідно до п. 1 частини 2 ст. 53⁹ Закону, від інших структурних підрозділів відповідального суб'єкта документи, у тому числі ті, що містять інформацію з обмеженим доступом (крім державної таємниці), та робити чи отримувати їх копії;

2) викликати та опитувати осіб, дії або бездіяльність яких стосуються повідомлених викривачем фактів, у тому числі керівника, заступників керівника відповідального суб'єкта;

3) звертатися до Національного агентства щодо порушених прав викривача, його близьких осіб;

4) виконувати інші визначені Законом повноваження, спрямовані на всебічний розгляд повідомлень викривачів та захист їхніх прав і свобод;

5) отримувати від посадових та службових осіб відповідального суб'єкта письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення вимог Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інших передбачених вимог та обмежень;

6) мати доступ до документів та інформації, розпорядником яких є відповідальний суб'єкт, з урахуванням обмежень, встановлених законом;

7) брати участь та проводити для працівників відповідального суб'єкта внутрішні навчання, а також ініціювати проведення нарад з питань запобігання і виявлення корупції;

8) здійснювати контроль за дотриманням антикорупційного законодавства, у тому числі розгляд повідомлень про порушення вимог Закону, у тому числі в юридичних особах;

9) надсилати за підписом керівника відповідального суб'єкта запити до територіальних (міжрегіональних) органів, юридичних осіб, що належать до сфери управління відповідального суб'єкта, з метою отримання від них інформації та матеріалів, необхідних для виконання покладених на уповноважений підрозділ (уповноважену особу) завдань;

10) вносити подання керівнику відповідального суб'єкта про притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності на виконання повноважень у сфері захисту викривачів;

11) ініціювати перед керівником відповідального суб'єкта питання проведення перевірки організації роботи із запобігання і виявлення корупції в територіальних (міжрегіональних) органах та юридичних особах, що належать до сфери управління відповідального суб'єкта;

12) проводити аналіз потенційних та наявних контрагентів відповідального суб'єкта та надавати інформацію про них керівнику відповідального суб'єкта.

РОЗДІЛ 2.

ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ АБО ПОВ'ЯЗАНИМ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ТА ЗАХОДИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЩОДО ОСІБ, НА ЯКИХ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДІЯ ЗАКОНУ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»

Антикорупційним законом встановлено низку норм, які за змістом є обмеженнями та заборонами певних видів поведінки посадових осіб, а за призначенням – засобами запобігання корупції. Усі ці інструменти становлять комплекс антикорупційних механізмів, які мають на меті унеможливити вчинення корупційних правопорушень або правопорушень пов'язаних з корупцією.

2.1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища

Стаття 22 Закону України «Про запобігання корупції» однозначно визначає, що особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (ч.1, ст.3 Закону), **забороняється використовувати свої службові повноваження** або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою **одержання неправомірної вигоди** для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.

Неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Неправомірною вигодою в:

- **значному розмірі** вважається вигода, що в **100 і більше разів** перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- **великому розмірі** - така, що у **200 і більше разів** перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- **особливо великому розмірі** - така, що у **500 і більше разів** перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

У випадку, коли службова особа, використовуючи свої службові повноваження або своє становище, тобто діючи в межах своїх повноважень, прийняла пропозицію, обіцянку або одержала неправомірну вигоду, наступає кримінальна відповідальність, передбачена ст. 368 КК України. Але у випадку перевищення службовою особою влади або службових повноважень, які явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень, та якщо ними заподіяно істотну шкоду охоронюваним законом правам та інтересам, наступає кримінальна відповідальність передбачена ст. 365 КК України.

Тобто, критерієм для розуміння понять правомірності та неправомірності використання службових повноважень чи свого становища є відповідність дій посадових та службових осіб вимогам законів та інших нормативно-правових актів, посадових інструкцій, положень про структурні підрозділи тощо.

Звертаємо увагу, що при неправомірному використанні службових повноважень та свого становища є заборона використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.

2.2. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними.

Одним із ефективних інструментів запобігання виникненню конфлікту інтересів є обмеження щодо одержання подарунків.

Подарунок – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Так ст. 23 Закону вказує, що особам, зазначеним у п. 1, 2. ч. 1, ст. 3 Закону (тобто, це особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), **забороняється** безпосередньо або через інших осіб **вимагати, просити, одержувати** подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб:

1) у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

2) якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Тобто, у вищевказаних випадках приймати подарунки абсолютно заборонено.

Особи, зазначені у п. 1, 2. ч. 1, ст. 3 Закону, можуть приймати подарунки, які:

1) відповідають загально визнаним уявленням про гостинність, *крім випадків, передбачених частиною першою цієї статті;*

2) вартість таких подарунків **не перевищує один прожитковий мінімум** для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, **одноразово**, а **сукупна вартість** таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, **не перевищує двох прожиткових мінімумів**, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які:

1) даруються близькими особами;

2) одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

Слід зазначити, що у разі суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку

на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року, суб'єкт у 10-денний строк з моменту отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку зобов'язаний повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства.

Положення щодо декларування суттєвої зміни у майновому стані застосовуються до суб'єктів декларування, які є службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, відповідно до статті 50 Закону.

ПЕРЕЛІК

посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків

1. Посада Керівника Офісу Президента України, його першого заступника та заступника.

2. Посади керівників та заступників керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів центрального апарату Національного банку України.

3. Посади керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів територіальних управлінь Державної судової адміністрації України.

4. Посади керівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності та їх заступників, призначення яких здійснюється державними органами.

5. Посади державної служби, визначені структурою державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, у разі недоцільності утворення структурних підрозділів.

6. Посади в органах місцевого самоврядування:

перших заступників, заступників міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення) голів, заступників сільських, селищних голів;

заступників голів районних, районних в містах рад;

секретарів міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення), сільських, селищних рад;

керуючих справами виконавчих комітетів міських (міст - обласних центрів та міста Сімферополя, міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад;

голів постійних комісій з питань бюджету обласних, Київської та Севастопольської міських рад (у разі коли вони працюють у раді на постійній основі).

Відомості щодо подарунка зазначаються в декларації лише у разі, якщо його **вартість перевищує 5 прожиткових мінімумів**, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, а для подарунків у вигляді грошових коштів – якщо розмір таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, перевищує 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року.

Подарунки, одержані особами, зазначеними у п. 1, 2. ч. 1, ст. 3 Закону, як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним підприємствам, установам чи організаціям, є відповідно державною або комунальною власністю і передаються органу, підприємству, установі чи організації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Рішення, прийняте особою, зазначеною у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів, і на ці рішення розповсюджуються положення статті 67 Закону.

Отже, особам, зазначеним у пунктах 1, 2, ч. 1, ст. 3 Закону, забороняється одержувати подарунки:

- від осіб, які перебувають у підпорядкуванні, та/або у зв'язку зі здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, - незалежно від вартості подарунку;

- вартість яких перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово (крім подарунків, які даруються близькими особами чи є загальнодоступними знижками на товари, послуги, загальнодоступними виграшами, призами, преміями, бонусами);

- вартість яких, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, перевищує два прожиткові мінімуми, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки (крім подарунків, які даруються близькими особами чи є загальнодоступними знижками на товари, послуги, загальнодоступними виграшами, призами, преміями, бонусами).

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, **зобов'язані** невідкладно вжити таких заходів:

- 1) відмовитися від пропозиції;
- 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;

4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана **невідкладно**, але не пізніше одного робочого дня, **письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника** або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її **безпосереднім керівником** або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації.

У разі якщо майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок **виявляє особа, яка є керівником** органу, підприємства, установи, організації, акт про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка **підписує ця особа та особа, уповноважена на виконання обов'язків керівника** відповідного органу, підприємства, установи, організації **у разі його відсутності**.

Предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки зберігаються в органі до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

У випадку наявності в особи сумнівів щодо можливості одержання нею подарунка, вона має право письмово звернутися для одержання консультації з цього питання до Національного агентства, яке надає відповідне роз'яснення.

Порушення заборони, встановленої ст.ст. 23, 24 Закону, передбачає адміністративну відповідальність за ст. 172⁵ КУпАП.

2.3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності

Сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації або у громадянина (підприємця, приватної особи) за наймом.

Особам, зазначеним у п. 1, ч. 1, ст. 3 Закону (тобто, це особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), **забороняється:**

1) займатися іншою оплачуваною (**крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту**) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку

(крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Що стосується поняття **«викладацька діяльність»**, то тут необхідно зазначити, що Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» дає визначення цього поняття, як діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

Поняття **«наукова діяльність»** визначене у Законі України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність», як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Творча діяльність – це індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність (Закон України від 07.10.1997 № 554/97-ВР «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»).

Медична діяльність – це будь-які заходи, що спрямовані на охорону здоров'я, збереження життя людини, профілактику захворювань, і які провадяться співробітниками лікувально-профілактичних закладів будь-якої форми власності або приватно практикуючими медичним працівниками.

Медичною і фармацевтичною діяльністю можуть займатися особи, які мають відповідну спеціальну освіту і відповідають єдиним кваліфікаційним вимогам.

Єдині кваліфікаційні вимоги до осіб, які займаються певними видами медичної і фармацевтичної діяльності, встановлюються Міністерством охорони здоров'я України.

Поняття **«медична практика»** визначено у ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з медичної практики, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285 та розуміється, як вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами - підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії.

Поняття **«суддівська та інструкторська практика із спорту»** в законодавстві не визначені і лише згадуються як форми спортивно-тренувальної діяльності (поряд із навчально-тренувальними заняттями, участю у змаганнях, навчально-тренувальними зборами, роботою в спортивно-оздоровчих таборах тощо) (п. 30 Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.1999 № 2061).

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» спортивні судді є фізичними особами, які пройшли спеціальну підготовку, отримали відповідну кваліфікаційну категорію та уповноважені забезпечувати дотримання правил спортивних змагань, положень (регламентів) про змагання, а також забезпечувати достовірність зафіксованих результатів.

Що стосується інструкторів зі спорту, то до кола їх обов'язків, як правило, відносять: методичне забезпечення та організацію навчально-тренувальної роботи, контроль за комплектуванням спортивних груп, змістом та результатами навчально-тренувальної роботи, роботу з підвищення кваліфікації тренерів-викладачів, проведення відкритих навчально-тренувальних занять; статистичний облік та аналіз результатів роботи спортивної школи, відділення, груп; контроль за проведенням навчально-тренувальних занять, виконанням навчальних програм з видів спорту, навчальних планів, складення і додержання розкладу занять (Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 993).

При застосуванні обмеження в частині зайняття **підприємницькою діяльністю** варто керуватися наведеним у ст. 42 Господарського кодексу України визначенням підприємництва як самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Порушення заборони, встановленої ст.25 Закону, передбачає адміністративну відповідальність за ст. 172⁴ КУпАП.

2.4. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування

Особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначеним у п. 1, ч. 1, ст. 3 Закону, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, **забороняється:**

1) протягом року з дня припинення відповідної діяльності укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами - підприємцями, якщо зазначені особи, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб – підприємців.

Порушення встановленого обмеження щодо укладення трудового договору (контракту) є підставою для припинення відповідного договору.

Правочини у сфері підприємницької діяльності, вчинені з порушенням вимог цих обмежень, можуть бути визнані недійсними.

У разі виявлення таких порушень, Національне агентство звертається до суду для припинення трудового договору (контракту), визнання правочину недійсним.

2) розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом.

Відповідальність передбачена ст. 172⁸ КУпАП та охоплює правопорушення, виражене у незаконному розголошенні або використанні в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень.

Суб'єктами цього правопорушення, як правило, є працівники правоохоронних органів, посадові особи органів місцевого самоврядування, державні службовці, які **протиправно повідомляють (використовують) відому їм інформацію стороннім особам.**

3) **протягом року** з дня припинення відповідної діяльності представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності.

2.5. Обмеження спільної роботи близьких осіб

Особи, зазначені у п. 1 частини 1 ст. 3 Закону, **не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб** або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особи, які претендують на зайняття посад, зазначених у п. 1 частини 1 ст. 3 Закону, зобов'язані повідомити керівництво органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

Пряме підпорядкування – це відносини **прямої** організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням.

Близькі особи – члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині 1 ст. 3 Закону, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта.

Необхідно мати на увазі, що зазначене обмеження по суті складається з двох окремих заборон: мати в підпорядкуванні близьких осіб або бути їм безпосередньо підпорядкованим.

Обмеження не поширюються на:

- 1) народних засідателів і присяжних;
- 2) близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному у зв'язку з набуттям одним з них статусу виборної особи;
- 3) осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

Стосовно осіб, які працюють у гірських населених пунктах важливо знати, що відповідно до ст. 5 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» статус особи, яка проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського, надається громадянам, що постійно проживають, постійно працюють або навчаються на денних відділеннях навчальних закладів у цьому населеному пункті, про що громадянам виконавчим органом відповідної місцевої ради **видається посвідчення встановленого зразка.**

У контексті наведених виключень слід зауважити, що не зважаючи на те, що вказані у них суб'єкти не підпадають під дію обмеження щодо спільної роботи близьких осіб, це не означає, що на них не **поширюються загальні вимоги щодо врегулювання конфлікту інтересів** з урахуванням особливостей їх статусу.

Відтак, вказаним особам варто вживати заходів, передбачених Законом для його врегулювання. При цьому, до них в залежності від конкретної ситуації може бути застосований будь-який із передбачених Законом захід врегулювання конфлікту інтересів.

У разі виникнення вказаних обставин відповідні особи або близькі їм особи вживають заходів щодо **самостійного усунення таких обставин у 15-денний строк.**

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи **в місячний строк з моменту виникнення обставин** підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Слід звернути увагу, що при врегулюванні ситуації прямого підпорядкування близьких осіб, переведення може бути застосоване як до тієї особи, яка перебуває у прямому підпорядкуванні, так і до тієї особи, у якої в прямому підпорядкуванні перебуває близька особа.

Натомість, у разі неможливості переведення звільненню підлягає особа, яка перебуває в підпорядкуванні.

При цьому відсутність відносин прямого підпорядкування між особами, які працюють на одному підприємстві, в установі, організації, не виключає виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів при здійсненні ними службових обов'язків.

Відповідно до частини першої статті 28 Закону, зокрема, посадові особи юридичних осіб публічного права, які для цілей Закону прирівнюються до осіб,

уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, **зобов'язані**, з-поміж іншого, **вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів**, повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника, а також не вчиняти дій та не ухвалювати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

2.6. Заходи фінансового контролю щодо осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції»

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування та одне повідомлення до Національного агентства з питань запобігання корупції:

1. Щорічна.
2. Перед звільненням.
3. Після звільнення.
4. Кандидат на посаду.
5. Нове повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

1. Щорічна. Відповідно до ч. 1 ст. 45 Закону суб'єктом декларування щороку подається декларація у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня. Така декларація охоплює звітний рік (попередній рік) за період з 01 січня до 31 грудня включно.

Наприклад: в 2018 році в період з 01 січня до 01 квітня треба подати декларацію за 2017 рік. Відповідно до ч. 4 ст. 45 Закону упродовж **семи днів** після подання декларації суб'єкт декларування **має право подати виправлену декларацію**.

Упродовж 7 днів після подання декларації суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію, але не більше 3 разів.

Особи зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі - декларація), за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством.

2. Перед звільненням. Відповідно до ч. 2 ст. 45 Закону суб'єкт декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, повинен подати декларацію. Під припиненням діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, мають на увазі наступне:

- а) фактичне звільнення;
- б) перехід на посаду, яка не підпадає під дію пункту 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 3 Закону, тобто не потребує подання декларації.

Якщо звільнення відбувається з ініціативи працівника, то така декларація подається до припинення повноважень, але не пізніше дня звільнення.

Якщо припинення зазначених функцій відбулося з ініціативи роботодавця, декларація подається не пізніше двадцяти робочих днів з дня, коли суб'єкт декларування дізнався чи повинен був дізнатися про таке припинення. На практиці днем, коли суб'єкт декларування дізнався чи повинен був дізнатися про таке припинення, є дата ознайомлення особи з наказом про звільнення або одержання нею трудової книжки. Декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подається за період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями.

Наприклад: якщо особа звільняється 07.07.2018, то їй необхідно подати декларацію до зазначеної дати за 2018 рік за період з 01 січня по 07 липня. Якщо суб'єкт декларування звільняється або іншим чином припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, до подання ним щорічної декларації за попередній рік (наприклад, 15 січня 2018 року), то йому рекомендується подавати щорічну декларацію за попередній рік (2017 рік) та окрему декларацію (тип декларації «перед звільненням») за період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями, тобто з 1 січня 2018 року до 14 січня 2018 року включно. Це зумовлено тим, що за різний звітний період (наприклад, 2017 та 2018 роки) застосовуються різні розміри прожиткового мінімуму.

3. Після звільнення. Відповідно до ч. 2 ст. 45 Закону декларація суб'єкта декларування, який припинив діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подається до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено таку діяльність. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація.

Наприклад: якщо особа звільнилась або перейшла на посаду, що не потребує подання декларації, в 2017 році, то їй необхідно подати декларацію (тип «після звільнення») в 2018 році з 01 січня до 01 квітня за звітний рік – 2017.

4. Кандидат на посаду. Відповідно до ч. 3 ст. 45 Закону особа, що претендує на зайняття посад, зазначених у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, подає декларацію до призначення або обрання особи на посаду. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому особа подала заяву на зайняття посади (участь у конкурсі).

Наприклад: якщо особа призначається на посаду в 2018 році, то вона подає декларацію за 2017 рік.

5. Повідомлення про суттєві зміни в майновому стані. Відповідно до ч. 2 ст. 52 Закону, у разі суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року, зазначений суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку зобов'язаний

повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства.

Положення частини 2 цієї статті застосовуються до суб'єктів декларування, які є службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, відповідно до ст. 50 Закону.

Виправлені повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування до Реєстру не подаються.

Звертаємо увагу, що розмір доходів суб'єкта декларування в декларації має зазначатися той, що нарахований, а не фактично отриманий.

Згідно зі ст. 172^б КУпАП «Порушення вимог фінансового контролю» передбачено адміністративну відповідальність.

Відповідно до ч. 2 ст. 49 Закону України «Про запобігання корупції» **юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють** (працювали або входять чи входили до складу утвореної в органі конкурсної комісії, до складу Громадської ради доброчесності), відповідно до цього Закону **декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку.**

За невиконання вищевказаних дій, згідно ст. 172⁹ КУпАП «Невжиття заходів щодо протидії корупції», передбачено адміністративну відповідальність.

Національне агентство перевіряє факт подання декларацій.

Якщо за результатами контролю встановлено, що суб'єкт декларування не подав декларацію, Національне агентство письмово повідомляє такого суб'єкта про факт неподання декларації, і суб'єкт декларування повинен протягом 10 днів з дня отримання такого повідомлення подати декларацію в порядку, визначеному ч. 1 ст. 45 Закону.

Одночасно Національне агентство **письмово повідомляє про факт неподання декларації спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, а також керівнику державного органу, юридичної особи публічного права, вищому органу управління відповідного громадського об'єднання, іншого невідприємницького товариства про факт неподання декларації відповідним суб'єктом декларування.**

2.7. Рекомендації до чергового етапу декларування

Для вчасного та успішного проведення чергового етапу декларування Уповноваженій особі необхідно довести наступну інформацію до суб'єктів декларування:

1. Завчасно перевірити термін дії електронного цифрового підпису (термін їх дії залежить від центру сертифікації та може діяти від 1 до 2 років). Перевірити термін дії електронного цифрового підпису можливо за допомогою звернення до Центру сертифікації (далі – Центр) або переглянувши лист підтвердження, що надходить на офіційну пошту суб'єкта декларування при отриманні електронного цифрового підпису.

2. У разі завершення дії чи недійсності електронного цифрового підпису здійснити заміну його шляхом звернення до Центру електронного цифрового підпису (територіальних Центрів або офіційних сайтів Центрів. **Наприклад: сертифікаційних центрів, кабінету ДФС, банків, чи інших офіційних онлайн-сервісів**).

3. Після отримання нового електронного цифрового підпису, необхідно своєчасно здійснити реєстрацію/прив'язку (заміну) його в особистому кабінеті Єдиного державного реєстру декларацій суб'єкта декларування (ці дії необхідно вчинити завчасно тому, що в період завершення етапу декларування це може зайняти декілька днів) про, що має надійти підтвердження щодо його прив'язки/заміни.

4. Отримати довідку про нараховану заробітну плату за звітний період за основним місцем роботи, а також з можливих джерел нарахування доходів та розміщення грошових активів, за допомогою електронних кабінетів – Державної фіскальної служби, Пенсійного фонду України, фінансових установ (банків) або особистого звернення до цих територіальних оргнів та установ.

5. Встановити наявність правостановлюючих документів, а у разі їх відсутності поновити їх для підтвердження можливих прав володіння чи користування об'єктами нерухомості чи транспотриними засобами (для повного висвітлення типу їх користування, вартості та дати набуття).

2.8. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, яким **повідомлено про підозру у вчиненні ними злочину** у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, та/або пов'язаного із зловживанням своїм службовим становищем, **підлягають відстороненню від виконання повноважень** на посаді в порядку, визначеному законом.

У разі **закриття кримінального провадження**, але за наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення, **адміністративне стягнення**

може бути накладено не пізніше, як через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження.

Особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, **стосовно яких складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, можуть бути відсторонені** керівником відповідного органу або установи виконання покарань від виконання службових повноважень до закінчення розгляду справи судом.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Відповідно до ч. 4 ст. 38 КУпАП, адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією може бути накладено протягом шести місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

На підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП, провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю після закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог Закону в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства рішенням керівник установи в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, **проводиться службове розслідування.**

Службове розслідування – комплекс заходів, які здійснюються в межах компетенції з метою уточнення причин, встановлення обставин і умов, що сприяли вчиненню правопорушення або дисциплінарного проступку персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України, відповідальність за яке передбачена законодавством України, а також визначення ступеня вини особи (осіб), яка вчинила правопорушення, чії дії або бездіяльність стали причиною його скоєння.

Слід зазначити, що проведення службового розслідування щодо встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення проводиться виключно після отримання вмотивованого рішенням суду.

Службове розслідування проводиться за рішенням уповноваженого на те начальника у разі:

- невиконання або неналежного виконання особами рядового і начальницького складу під час службової діяльності вимог чинного законодавства, що призвело до порушення прав та законних інтересів громадян або негативно вплинуло на забезпечення виконання покладених на органи і установи завдань;
- реєстрації в Єдиному реєстрі досудових розслідувань відомостей про скоєне особою рядового чи начальницького складу кримінальне правопорушення;
- повідомлення особі рядового чи начальницького складу про підозру в учиненні нею кримінального правопорушення;
- скоєння особою рядового чи начальницького складу правопорушення із корупційними ознаками або надходження подання спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції;
- скоєння особою рядового чи начальницького складу адміністративного правопорушення, та інше.

Проведення службового розслідування доручається прямому начальнику особи рядового чи начальницького складу, дії або бездіяльність якої стали підставою для призначення службового розслідування.

Службове розслідування повинне бути завершене протягом одного місяця з дня його призначення уповноваженим на те начальником.

У разі необхідності за мотивованим рапортом (доповідною запискою) виконавця або голови комісії визначений строк проведення службового розслідування може бути продовжено начальником, який призначив службове розслідування, або старшим прямим начальником, **але не більш як на один місяць.**

Початок службового розслідування визначається датою видання наказу про його призначення.

Завершення службового розслідування визначається датою затвердження начальником, який призначив службове розслідування, висновку службового розслідування.

За результатами службового розслідування складається висновок службового розслідування, який складається із вступної, описової та резолютивної частин.

Підстави для призначення, процедури та мету проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України, порядок документування й оформлення результатів службових розслідувань, права та обов'язки посадових осіб органів і установ під час проведення службових

розслідувань, визначено наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку проведення службових розслідувань у Державній кримінально-виконавчій службі України» від 12.03.2015 № 356/5.

Дисциплінарне стягнення накладається у строк до одного місяця з дня, коли про проступок стало відомо начальнику.

У разі проведення за фактом учинення проступку службового розслідування, кримінального провадження або провадження у справі про адміністративне правопорушення на осіб рядового і начальницького складу дисциплінарне стягнення може бути накладено не пізніше одного місяця з дня закінчення службового розслідування, кримінального провадження або провадження у справі про адміністративне правопорушення, не враховуючи періоду тимчасової непрацездатності або перебування у відпустці (ст. 16 ЗУ «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України»).

Активи, набуті внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

Збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Інформація про особу, яка вчинила корупційне правопорушення вноситься до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

Відповідно до ч. 8 ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, яких притягнуто до відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення **підлягають звільненню із служби у триденний строк** з дня отримання відповідним органом або установою виконання покарань копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили.

РОЗДІЛ 3.

ЗАХОДИ З ЗАПОБІГАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

3.1. Реальний та потенційний конфлікт інтересів

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Отже, реальний конфлікт інтересів слід розуміти так: за його наявності існуюча суперечність між наявним приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями безпосередньо впливає (вплинула) на об'єктивність або неупередженість прийнятих рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень.

Щоб визначити, чи конфлікт інтересів існує, потрібно визначитись із трьома його об'єктивними компонентами:

- **приватний інтерес;**
- **службове повноваження, представницьке повноваження;**
- **протиріччя між ними, що впливає на об'єктивність або неупередженість рішення, діяння службової особи.**

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Тобто, це означає, що кожна особа при виконанні своїх повноважень повинна брати до уваги увесь спектр своїх не лише правових, а й соціальних відносин, які зумовлюють виникнення майнового чи немайнового інтересу. Йдеться про дотримання правил етичної поведінки особи та відповідну оцінку приватних інтересів через призму можливого їх негативного впливу на об'єктивність прийняття рішень чи діянь особи при реалізації своїх службових повноважень.

Службове повноваження, представницьке повноваження. Тут мається на увазі, що коло службових повноважень наводиться у посадових інструкціях, трудових договорах та законах України.

Наявність протиріччя встановлюється в кожному окремому випадку виконання доручення, розгляду листа, здійснення контрольного заходу тощо шляхом порівняння повноважень та існуючого в особи приватного інтересу із подальшим визначенням можливості (неможливості) такого інтересу вплинути на об'єктивність прийняття рішення, вчинення діяння службовою особою. Важливо розуміти, що конфлікт інтересів існуватиме у всіх випадках, коли в особі є чи настане в майбутньому приватний інтерес, здатний вплинути на об'єктивність рішення, і при цьому така службова особа не має дискреційних повноважень або

будь-яких інших можливостей, що дозволяють надати комусь перевагу. Відсутність будь-якої складової означає відсутність конфлікту інтересу.

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, **що може вплинути** на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

При потенційному конфлікті інтересів суперечність між приватним інтересом і службовими повноваженнями існує так само, як при реальному, **різниця ж полягає** в тому, що у випадку потенційного конфлікту приватний інтерес **може вплинути** на об'єктивність прийняття службовцем рішення чи вчинення діянь лише **в майбутньому при настанні певних обставин**.

Фактично йдеться про різний проміжок часу виникнення та відповідно виявлення конфлікту інтересів, що дозволяє запобігти на більш ранній стадії прийняттю неправомірних рішень чи вчиненню діянь.

3.2. Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів

Враховуючи, що головною метою превенції конфліктів інтересів є, насамперед, недопущення їх виникнення, Закон встановлює вимогу до службових осіб вживати відповідних заходів. Очевидно, що цей припис не стосується випадків виникнення конфліктів інтересів, які не залежать від волі службової особи. Положення цієї норми, насамперед, направлені на заборону практики свідомого створення службовцем обставин конфлікту інтересів, а в подальшому вжиття ним заходів щодо його врегулювання.

Суб'єкти, на яких поширюється дія Закону, зобов'язані:

1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

Закон прямо не вказує форму такого повідомлення, рекомендується робити повідомлення про реальний/потенційний конфлікт інтересів у письмовій формі (додаток 5), адже, по-перше, це є документальним підтвердженням того, що особа дійсно повідомила про наявність конфлікту інтересів, а по-друге, це дає можливість керівнику детально проаналізувати ситуацію із тим, щоб визначитись з оптимальним способом врегулювання конфлікту інтересів.

До повідомлення у Національне агентство про реальний/потенційний конфлікт інтересів (додаток б) рекомендується додавати засвідчені копії документів, які визначають службові (представницькі) повноваження, підтверджують приватний інтерес тощо.

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не можуть прямо чи опосередковано спонукати у будь-який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

Безпосередній керівник особи або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з **посади протягом двох робочих днів** після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного конфлікту інтересів **приймає рішення** щодо врегулювання конфлікту інтересів, про що **повідомляє відповідну особу**.

Національне агентство у випадку одержання від особи повідомлення про наявність у неї реального, потенційного конфлікту інтересів **упродовж семи робочих днів роз'яснює** такій особі **порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів**.

Звільнення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, з займаної посади у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів здійснюється у разі, якщо реальний чи потенційний конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб, в тому числі через відсутність її згоди на переведення або на позбавлення приватного інтересу.

Безпосередній керівник або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, якому стало відомо про конфлікт інтересів підлеглої йому особи, зобов'язаний вжити передбачені Законом заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів такої особи.

У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона має **право звернутися за роз'ясненням до Національного агентства**. У разі, якщо особа не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона діє відповідно до вимог, передбачених у цьому розділі Закону.

Слід зазначити, що:

- з таким зверненням може звернутися тільки особа, у якої існують сумніви щодо наявності в неї конфлікту інтересів;
- у зверненні за роз'ясненням до Національного агентства або зверненні до Національного агентства **необхідно зазначити дії, щодо яких виник сумнів**.

Якщо особа отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням пізніше було виявлено конфлікт інтересів.

Керівник у зв'язку із виникненням у підлеглої особи конфлікту інтересів зобов'язаний:

– прийняти рішення щодо врегулювання у підлеглої особи конфлікту інтересів протягом двох робочих днів після отримання повідомлення;

– повідомити підлеглу особу про прийняте рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів;

– вжити передбачені Законом заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у підлеглої особи.

Таким чином, врегулювання конфлікту інтересів є безпосередньою сферою відповідальності керівника, рівень якого дозволяє вжити заходи, які б в повній мірі забезпечували запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Зовнішнє врегулювання конфлікту інтересів здійснюється шляхом:

1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;

3) обмеження доступу особи до певної інформації;

4) перегляду обсягу службових повноважень особи;

5) переведення особи на іншу посаду;

6) звільнення особи.

Особи, зазначені у п. 1, 2 ч. 1 статті 3 Закону, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть **самостійно вжити заходів** щодо його врегулювання **шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу** з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади.

Відповідальність передбачена ст. 172⁷ КУпАП та охоплює діяння, виражене у порушенні вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів.

Адміністративна відповідальність буде наступати лише у випадку доведення факту наявності у суб'єкта реального конфлікту інтересів.

РОЗДІЛ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ВИКРИВАЧАМИ

4.1. Викривач, його допомога у запобіганні та протидії корупції. Державний захист викривачів

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, **повідомила про можливі факти** корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Крім того, відповідно до внесених до Кодексу України про адміністративні правопорушення змін **викривач є свідком** у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Відповідно до Кримінального процесуального кодексу України **викривач** – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, звернулася із заявою або повідомленням про корупційне кримінальне правопорушення до органу досудового розслідування та є **заявником**.

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненням повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Права та гарантії захисту викривача

Права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Викривач має право:

- 1) бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені цим Законом;
- 2) подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- 3) отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації;
- 4) давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- 5) на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- 6) на конфіденційність;

7) повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону без зазначення відомостей про себе (анонімно);

8) у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів;

9) на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;

10) на винагороду у визначених законом випадках;

11) на отримання психологічної допомоги;

12) на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом випадках;

13) отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації.

Права та гарантії захисту викривачів поширюються на близьких осіб викривача.

Викривачу, його близьким особам не може бути відмовлено у прийнятті на роботу, їх не може бути звільнено чи примушено до звільнення, притягнуто до дисциплінарної відповідальності чи піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

До негативних заходів також належать формально правомірні рішення і дії керівника або роботодавця, які носять вибірковий характер, зокрема, не застосовуються до інших працівників у подібних ситуаціях та/або не застосовувалися до працівника у подібних ситуаціях раніше.

У разі відсторонення працівника, який є викривачем, від виконання трудових обов'язків не з його вини оплата праці на період відсторонення здійснюється в розмірі середньої заробітної плати працівника за останній рік.

Викривачу, його близьким особам не може бути відмовлено в укладенні чи продовженні договору, трудового договору (контракту), наданні адміністративних та інших послуг у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Забороняється створювати перешкоди викривачу, його близьким особам у подальшому здійсненні ними їх трудової, професійної, господарської, громадської, наукової або іншої діяльності, проходженні ними служби чи навчання, а також вживати будь-яких дискримінаційних заходів у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону.

Викривачу, його близьким особам, права яких порушені всупереч положенням Закону, гарантується поновлення їх порушених прав.

Викривач, його близькі особи, переведені на іншу постійну нижчеоплачувану роботу (посаду) у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, підлягають негайному поновленню на попередній роботі (посаді), **а також їм виплачується різниця в заробітку за час виконання нижчеоплачуваної роботи, але не більш, як за один рік.** Якщо заява про поновлення викривача, його близької особи на роботі розглядається більше одного року не з їхньої вини, їм виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.

У разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, звільненого у зв'язку із здійсненим ним, його близькою особою повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, та за його відмови від такого поновлення йому **виплачується грошова компенсація у розмірі шестимісячного середнього заробітку, а в разі неможливості поновлення - у розмірі дворічного середнього заробітку.**

Викривач має право отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування у зв'язку із здійсненим ним повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону.

Інформація надається викривачу за його заявою органом, юридичною особою, посадовою або службовою особою, відповідальною за розгляд, проведення перевірки та/або розслідування у зв'язку із здійсненим викривачем повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, **не пізніше п'яти днів після отримання заяви,** а також за кінцевими результатами розгляду, перевірки та/або розслідування.

Національне агентство в разі звернення викривача:

1) здійснює представництво в суді інтересів викривача у випадках, якщо викривач неспроможний самотійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження, а представники або органи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси викривача, не здійснюють або неналежним чином здійснюють його захист;

2) має право бути присутнім на засіданнях судів усіх інстанцій, у тому числі на закритих судових засіданнях, за умови згоди викривача, в інтересах якого судовий розгляд оголошено закритим;

3) має право звертатися до суду з позовом (заявою) про захист прав і свобод викривачів, брати участь у судовому розгляді справ, провадження в яких відкрито за його позовами (заявами, клопотаннями (поданнями));

4) має право вступати у справи, провадження в яких відкрито за позовами (заявами, клопотаннями (поданнями) викривачів, на будь-якій стадії їх судового розгляду;

5) має право ініціювати незалежно від участі Національного агентства у судовому провадженні перегляд судових рішень у порядку, встановленому законом.

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, юридичні особи публічного права та юридичні особи **забезпечують викривачам умови** для здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону **шляхом**:

1) впровадження механізмів заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону;

2) надання працівникам та особам, які проходять у них службу, навчання або виконують певну роботу, методичної допомоги та консультацій щодо здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону;

3) визначення внутрішніх процедур і механізмів прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, перевірки та належного реагування на такі повідомлення;

4) обов'язкового створення та забезпечення функціонування внутрішніх та регулярних каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону.

Юридична відповідальність викривача (ст. 53⁸ Закону України «Про запобігання корупції»)

Викривач **не несе** юридичної відповідальності за повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», поширення зазначеної у повідомленні інформації, **незважаючи на можливе порушення** таким повідомленням своїх службових, цивільних, трудових чи інших обов'язків або зобов'язань.

Повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» **не може** розглядатися як порушення умов конфіденційності, передбачених цивільним, трудовим або іншим договором (контрактом).

Викривач **звільняється** від цивільно-правової відповідальності за майнову та/або моральну шкоду, завдану внаслідок здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», **крім випадку** здійснення **завідомо** неправдивого повідомлення. У разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України.

4.2. Повноваження уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів

До повноважень уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у сфері захисту викривачів належать:

1) організація роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, отримання та організація розгляду повідомленої через такі канали інформації;

2) співпраця з викривачами, забезпечення дотримання їхніх прав та гарантій захисту, передбачених законом;

3) надання працівникам відповідного органу чи юридичної особи або особам, які проходять у них службу чи навчання, чи виконують певну роботу, методичної допомоги та консультацій щодо повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону та захисту викривачів, проведення внутрішніх навчань з цих питань.

На виконання повноважень у сфері захисту викривачів уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції мають право:

1) витребувати від інших структурних підрозділів відповідного органу чи юридичної особи документи, у тому числі ті, що містять інформацію з обмеженим доступом (крім державної таємниці), та робити чи отримувати їх копії;

2) викликати та опитувати осіб, дій або бездіяльності яких стосуються повідомлені викривачем факти, у тому числі керівника, заступників керівника органу, установи, організації;

3) звертатися до Національного агентства щодо порушених прав викривача, його близьких осіб;

4) вносити подання керівнику відповідного органу чи юридичної особи про притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності за порушення цього Закону;

5) виконувати інші визначені законом повноваження, спрямовані на всебічний розгляд повідомлень викривачів та захист їхніх прав та свобод.

Керівники та заступники керівників відповідних підрозділів чи відповідальні посадові особи, до повноважень яких належить організація роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, отримання та організація розгляду повідомленої через них інформації, співпраця з викривачами, підзвітні і відповідальні у своїй діяльності лише перед керівником відповідного органу чи юридичної особи.

Керівник уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції має визначити окрему особу, відповідальну за реалізацію повноважень із захисту викривачів.

4.3. Організація роботи з повідомленнями про корупцію

Повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно).

Анонімне повідомлення про порушення вимог Закону підлягає розгляду, якщо:

- наведена у ньому інформація стосується конкретної особи,**
- містить фактичні дані,**
- та ці фактичні дані можуть бути перевірені.**

Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство, інші спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права та юридичні особи **зобов'язані створити захищені анонімні канали зв'язку** (канали онлайн-зв'язку, анонімні гарячі лінії, електронні поштові скриньки та інше), через які викривач може здійснити повідомлення, гарантовано зберігаючи свою анонімність. Вимоги до захисту таких каналів зв'язку визначає Національне агентство.

Повідомлення про порушення вимог Закону може бути як **письмовим**, так і **усним**.

Письмове повідомлення може надійти:

- поштою;
- від викривача особисто до канцелярії, у скриньку для кореспонденції органу або на особистому прийомі;
- через веб-сайт органу;
- засобами електронного зв'язку.

Усне повідомлення може надійти через спеціальні телефонні лінії.

Викривач самостійно визначає, які канали використовувати для повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, а саме: внутрішні, регулярні або зовнішні канали.

Анонімне повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону підлягає перевірці у **строк не більше 15 днів від дня його отримання**. Якщо у вказаний строк перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник відповідного органу або його заступник продовжують строк розгляду повідомлення до **30 днів від дня його отримання**.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону керівник відповідного органу **вживає заходів щодо:**

- припинення виявленого порушення;
- усунення його наслідків;
- та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності;
- у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення також інформує спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

Посадові і службові особи, структурні підрозділи у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання повідомлення про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, юридичних осіб, зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно, протягом 24 годин, письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Заборонено розкривати інформацію про особу викривача, його близьких осіб або інші дані, які можуть ідентифікувати особу викривача, його близьких осіб, третім особам, які не залучаються до розгляду, перевірки та/або розслідування повідомлених ним фактів, а також особам, дій або бездіяльності яких стосуються повідомлені ним факти, крім випадків, установлених законом.

У разі, якщо законом дозволяється без згоди викривача ухвалення обґрунтованого рішення про розголошення інформації про викривача або інформації, яка може ідентифікувати особу викривача, викривач повинен бути повідомлений про це не пізніше ніж за 18 робочих днів до дня розкриття відповідної інформації шляхом вручення йому повідомлення про ухвалення відповідного рішення під розписку. У повідомленні про розкриття інформації про особу викривача має бути вказано коло осіб, яким буде розголошена інформація, а також підстави такого розголошення.

За незаконне розкриття відомостей про викривача настає відповідальність, передбачена законом.

Для належної організації роботи з повідомленнями про порушення вимог Закону **рекомендується прийняти внутрішній документ (наказ, положення, порядок) щодо організації роботи із повідомленнями.**

Цей документ повинен регламентувати весь механізм роботи з повідомленнями від їх отримання до прийняття кінцевого рішення за результатами завершення їх розгляду. У тому числі має бути чітко визначена робота уповноваженого підрозділу (особи) органу з описом того, що повинно відбуватись на кожному етапі процесу роботи з повідомленнями. Також рекомендується максимально детально описати як проводити перевірку фактів, на які посилається у повідомленні викривач, та прийняття обґрунтованого рішення або передання повідомлення і матеріалів перевірки спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

З внутрішнім документом щодо організації роботи із повідомленнями рекомендується ознайомити персонал органу.

Для забезпечення ефективності розгляду повідомлень рекомендується максимально зменшити етапи руху повідомлень, щоб вони безпосередньо потрапляли до уповноваженого підрозділу (особи).

У вказаному документі рекомендується передбачити такі етапи: **отримання, реєстрація, розгляд та облік повідомлень, інформування викривача про прийняте рішення.**

Реєстрація повідомлення про порушення вимог Закону є **початком офіційного процесу** роботи з повідомленням. Посадова особа органу, відповідальна за ведення реєстрації кореспонденції, повинна бути **попереджена** про відповідальність за розголошення інформації, що міститься у повідомленні.

Посадовим особам, залученим до процесу роботи з повідомленнями, забороняється розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, що міститься у повідомленні, а також будь-яку іншу інформацію, пов'язану з прийняттям та розглядом повідомлення, крім випадків, встановлених законом.

Для забезпечення чітких та узгоджених дій щодо розгляду повідомлення про корупцію рекомендується дотримуватися алгоритму розгляду таких повідомлень, який може складатися з таких етапів:

1) з'ясувати, **чи відповідає отримане повідомлення** за своїм змістом **вимогам Закону**:

– **якщо не відповідає:**

- за **анонімним** повідомленням про це необхідно інформувати керівника органу (повідомлення не підлягає розгляду);

- за **неанонімним** повідомленням повідомити викривачу (повідомлення не підлягає розгляду);

– **якщо повідомлення за своїм змістом відповідає вимогам Закону, необхідно:**

- з'ясувати, чи є наведені у повідомленні інформація та факти про порушення вимог Закону предметом розгляду органу. Якщо це виходить за межі компетенції органу, таке повідомлення необхідно надіслати для розгляду до відповідного спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції. За неанонімним повідомленням про це також необхідно повідомити викривачу;

- з'ясувати, хто є суб'єктом ймовірного вчинення порушення вимог Закону. Якщо це керівництво органу, тоді зазначене повідомлення необхідно надіслати для розгляду до відповідного спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції. У разі, якщо це інший працівник органу, таке повідомлення підлягає перевірці, про результати якої необхідно інформувати керівника органу. **За неанонімним повідомленням про це також необхідно повідомити викривачу.**

2) у разі **підтвердження** викладеної у повідомленні **інформації** про порушення вимог Закону керівник органу вживає заходів щодо **припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб** до дисциплінарної відповідальності, а у випадках **виявлення ознак кримінального**

або адміністративного правопорушення, також інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Для того, щоб розширити практику повідомлень та стимулювати потенційних викривачів, рекомендується в чіткій та доступній формі інформувати персонал про законодавчі гарантії захисту та наявність каналів надсилання повідомлень.

4.4. Юридична відповідальність викривача

Викривач не несе юридичної відповідальності за повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, поширення зазначеної у повідомленні інформації, незважаючи на можливе порушення таким повідомленням своїх службових, цивільних, трудових чи інших обов'язків або зобов'язань.

Повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону не може розглядатися як порушення умов конфіденційності, передбачених цивільним, трудовим або іншим договором (контрактом).

Викривач звільняється від цивільно-правової відповідальності за майнову та/або моральну шкоду, завдану внаслідок здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, крім випадку здійснення завідомо неправдивого повідомлення. У разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України.

РОЗДІЛ 5.

ПРАВОВИЙ СТАТУС І ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ТА ІНШИХ СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНИХ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

До спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції відносять: органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

5.1. Статус Національного агентства з питань запобігання корупції

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – **Національне агентство**) є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Національне агентство з питань запобігання корупції має превентивну функцію, зокрема щодо перевірки декларацій державних службовців і стилю їх життя, розкриття будь-якої інформації з приводу фактів корупції чи зловживання посадою.

Національне агентство з метою виконання покладених на нього повноважень має такі права:

1) одержувати у встановленому законом порядку за письмовими запитами від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

2) мати безпосередній автоматизований доступ до інформаційно-телекомунікаційних і довідкових систем, реєстрів, банків даних, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами. Отримання інформації з Єдиного реєстру досудових розслідувань здійснюється у порядку та обсязі, визначених спільним наказом Національного агентства та Генерального прокурора.

Обробку такої інформації Національне агентство здійснює з дотриманням законодавства про захист персональних даних та забезпечення таємниці, що охороняється законом;

2⁻¹) отримувати інформацію з відкритих баз даних, реєстрів іноземних держав, у тому числі після внесення плати за отримання відповідної інформації, якщо така плата вимагається для доступу до інформації;

3) залучати у встановленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань науковців, у тому числі на договірній основі, працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування;

- 4) створювати комісії та робочі групи, організовувати конференції, семінари і наради з питань запобігання і протидії корупції;
- 5) приймати з питань, що належать до його компетенції, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти;
- 6) отримувати заяви фізичних та юридичних осіб про порушення вимог цього Закону, проводити за власною ініціативою перевірку можливих фактів порушення вимог цього Закону;
- 7) проводити перевірки організації роботи із запобігання і виявлення корупції в державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, юридичних особах публічного права та юридичних особах, зазначених у частині другій статті 62 цього Закону, зокрема щодо підготовки та виконання антикорупційних програм, створення та функціонування внутрішніх і регулярних каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, захисту викривачів;
- 8) вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених цим Законом, захисту викривачів;
- 9) отримувати від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення правил етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених цим Законом, щодо достовірності відомостей, зазначених у деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 9¹) отримувати від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, працівників юридичних осіб публічного права та юридичних осіб, зазначених у частині другій статті 62 цього Закону, письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення вимог цього Закону щодо захисту викривачів;
- 10) звертатися до суду із позовами (заявами) щодо визнання незаконними нормативно-правових актів, індивідуальних рішень, виданих (прийнятих) з порушенням встановлених цим Законом вимог та обмежень, визнання недійсними правочинів, укладених внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;
- 10¹) у разі встановлення ним доказів того, що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула необґрунтовані активи або що такі активи набула інша особа за її дорученням чи в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, - порушувати перед Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою або у визначених законом випадках - перед Офісом Генерального прокурора питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави;

11) затверджувати методологію оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, проводити аналіз антикорупційних програм органів влади та надавати обов'язкові для розгляду пропозиції до таких програм;

12) ініціювати проведення службового розслідування, вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, надсилати до інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції матеріали, що свідчать про факти таких правопорушень;

12¹) складати протоколи про адміністративні правопорушення, віднесені законом до компетенції Національного агентства, застосовувати передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення;

13) інші права, передбачені законом.

У випадках виявлення порушення вимог Закону щодо:

- етичної поведінки,
- запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб,
- іншого порушення Закону –

Національне агентство вносить керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації припис щодо:

- усунення порушень законодавства,
- проведення службового розслідування,
- притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності.

Припис Національного агентства є обов'язковим для виконання.

Про результати виконання припису Національного агентства посадова особа, якій його адресовано, інформує Національне агентство упродовж десяти (10) робочих днів з дня одержання припису.

У разі виявлення ознак:

- адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, уповноважені особи Національного агентства складають протокол про таке правопорушення, який направляється до суду згідно з рішенням Національного агентства.

У разі виявлення ознак:

- іншого корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, Національне агентство затверджує обґрунтований висновок та надсилає його іншим спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції. Висновок Національного агентства є обов'язковим для розгляду, про результати якого воно

повідомляється не пізніше п'яти днів після отримання повідомлення про вчинене правопорушення.

Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи зобов'язані надавати запитувані Національним агенством документи чи інформацію упродовж десяти (10) робочих днів з дня одержання запиту.

5.2. Діяльність Національного антикорупційного бюро України: адміністративно-правові аспекти

Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням НАБУ є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Національне бюро складається з центрального і територіальних управлінь.

До структури управлінь НАБУ можуть входити підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії, інформаційно-аналітичні, оперативно-технічні підрозділи, підрозділи, що здійснюють виявлення майна, яке може бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації, підрозділи швидкого реагування, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та забезпечення безпеки працівників, представництва інтересів в іноземних юрисдикційних органах, експертні, фінансові, кадрові та інші підрозділи.

НАБУ та його працівникам для виконання покладених на них обов'язків надається право:

1) заводити оперативно-розшукові справи на підставі постанови, що затверджується начальником відповідного підрозділу НАБУ, та здійснювати на підставах і в порядку, установлених законом, гласні та негласні оперативно-розшукові заходи;

2) за рішенням Директора НАБУ, погодженим з прокурором, витребувати від інших правоохоронних органів оперативно-розшукові справи та кримінальні провадження, що стосуються кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності НАБУ, та інших кримінальних правопорушень, які не відносяться до його підслідності, але можуть бути використані з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності;

3) витребувати за рішенням керівника структурного підрозділу НАБУ та одержувати в установленому законом порядку у вказаному в запиті вигляді та формі від інших правоохоронних та державних органів, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для виконання обов'язків НАБУ, у тому

числі відомості про майно, доходи, видатки, фінансові зобов'язання осіб, які ними декларуються у встановленому законом порядку, відомості про використання коштів Державного бюджету України, розпорядження державним або комунальним майном.

Суб'єкти, яким адресовано зазначений запит, зобов'язані невідкладно, але не більше ніж протягом трьох робочих днів, надати відповідну інформацію. У разі неможливості надання інформації суб'єкт повинен так само невідкладно у письмовій формі повідомити про це НАБУ з обґрунтуванням причин. НАБУ за зверненням відповідного суб'єкта може продовжити строк надання інформації на строк не більше двох календарних днів.

Забороняється та тягне за собою відповідальність, передбачену законом:

- ненадання НАБУ на його запит інформації;
- надання завідомо недостовірної інформації чи не в повному обсязі;
- порушення встановлених законом строків її надання;
- повідомлення третіх осіб стосовно того, що про них збирається така інформація.

НАБУ в порядку, визначеному законодавством, має прямий доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користується державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Обробка такої інформації здійснюється НАБУ із дотриманням законодавства про захист персональних даних та забезпеченням таємниці, що охороняється законом;

4) знайомитися в державних органах, органах місцевого самоврядування із документами та іншими матеріальними носіями інформації, необхідними для попередження, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності НАБУ, у тому числі такими, що містять інформацію з обмеженим доступом;

5) на підставі рішення Директора НАБУ або його заступника, погодженого з прокурором, отримувати від банків, депозитарних, фінансових та інших установ, підприємств та організацій, незалежно від форми власності, інформацію про операції, рахунки, вклади, правочини фізичних та юридичних осіб, яка необхідна для виконання обов'язків НАБУ. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється в порядку та обсязі, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність» з урахуванням положень цього Закону, а отримання від Центрального депозитарію цінних паперів, Національного банку України та депозитарних установ інформації, що міститься у системі депозитарного обліку цінних паперів, - в порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про депозитарну систему України» з урахуванням положень цього Закону. Суб'єкти, яким адресовано зазначене рішення, зобов'язані невідкладно, але

не більше ніж протягом трьох робочих днів, надати відповідну інформацію. У разі неможливості її надання у зазначений строк з обґрунтованих причин за зверненням відповідного суб'єкта НАБУ може продовжити строк надання інформації на строк не більше двох календарних днів;

6) на підставі відповідного рішення суду на строк до 10 діб опечатувати архіви, каси, приміщення (за винятком жилих) чи інші сховища, брати їх під охорону, а також вилучати предмети і документи у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України;

7) залучати на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, з будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів для забезпечення виконання повноважень НАБУ;

8) за письмовим рішенням Директора НАБУ або його заступника, погодженим із прокурором, створювати спільні слідчі групи, що включають оперативних та слідчих працівників;

9) за пред'явлення службового посвідчення входити безперешкодно до державних органів, органів місцевого самоврядування та зони митного контролю, а за письмовим розпорядженням Директора НАБУ або його заступника - безперешкодно проходити до військових частин та установ, пунктів пропуску через державний кордон України;

10) використовувати з наступним відшкодуванням завданих збитків транспортні засоби, які належать фізичним та юридичним особам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, транспортних засобів спеціального призначення), для проїзду до місця події, припинення кримінального правопорушення, переслідування та затримання осіб, які підозрюються у їх вчиненні, доставлення до закладів охорони здоров'я осіб, що потребують екстреної медичної допомоги;

11) надсилати державним органам, органам місцевого самоврядування обов'язкові до розгляду пропозиції та рекомендації щодо усунення причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності НАБУ, а також отримувати від цих органів протягом 30 днів інформацію про розгляд таких пропозицій та рекомендацій;

12) здійснювати співробітництво з фізичними особами, у тому числі на договірних засадах, дотримуючись умов добровільності та конфіденційності цих відносин, матеріально і морально заохочувати осіб, які надають допомогу в попередженні, виявленні, припиненні і розслідуванні кримінальних правопорушень.

Контроль за ефективністю використання коштів на зазначені цілі здійснює Рахункова палата України;

13) за наявності підстав, передбачених законом, подавати до суду позови про визнання недійсними угод у порядку, встановленому законодавством України;

14) у цілях оперативно-розшукової та слідчої діяльності створювати інформаційні системи та вести оперативний облік в обсязі і порядку, передбачених законодавством;

15) зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю і спеціальні засоби, а також застосовувати заходи фізичного впливу на підставах і в порядку, передбачених Законом України «Про Національну поліцію»;

16) видавати в разі наявності небезпеки для життя і здоров'я особам, взятим під захист, відповідно до законодавства зброю, спеціальні засоби індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку;

17) здійснювати правове співробітництво із компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями з питань проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування на підставі законів та міжнародних договорів України;

17¹) одержувати у вигляді довідки від органів прокуратури України та Міністерства юстиції України у триденний строк матеріали, отримані (надані) у рамках надання міжнародної правової допомоги, які стосуються фінансових і корупційних кримінальних правопорушень;

18) виступати як представник інтересів держави під час розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ про розшук, арешт, конфіскацію та повернення в Україну відповідного майна, захист прав та інтересів держави з питань, які стосуються виконання обов'язків НАБУ, а також залучати з цією метою юридичних радників, зокрема іноземних;

19) порушувати питання щодо створення спеціальних умов (у тому числі щодо засекречування перебування, здійснення заходів безпеки, поміщення в окремому приміщенні) в ізоляторах тимчасового тримання та установах попереднього ув'язнення для осіб, які співпрацюють із НАБУ.

5.3. Повноваження та організація діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України

Систему прокуратури України становлять:

- 1) Генеральна прокуратура України;
- 2) регіональні прокуратури;
- 3) місцеві прокуратури;
- 4) військові прокуратури;
- 5) Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури підпорядковується безпосередньо Генеральному прокурору.

Призначення прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури здійснюється керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за результатами відкритого конкурсу, який проводить конкурсна комісія у складі керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та визначених ним і Генеральним прокурором осіб.

До загальної структури Спеціалізованої антикорупційної прокуратури входять центральний апарат і територіальні філії, які розташовуються в тих самих містах, в яких розташовані територіальні управління Національного антикорупційного бюро України.

Повноваження Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України:

- здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;
- підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях;
- представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

5.4. Національна поліція, як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції

Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію України», поліція відповідно до покладених на неї завдань, зокрема:

- вживає заходів з метою виявлення кримінальних чи адміністративних правопорушень;
- припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення.

Також, необхідно зазначити, що відповідно до ст. 255 КУпАП посадовій особі Національної поліції надано право складати протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, за такими статтями КУпАП:

- 172⁴. Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;
- 172⁵. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків;
- 172⁶. Порушення вимог фінансового контролю;
- 172⁷. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- 172⁸. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень;
- 172⁹. Невжиття заходів щодо протидії корупції.

Виходячи із аналізу законодавства, підставами для порушення справи про адміністративне правопорушення є:

- заява або повідомлення підприємств, установ, організацій, посадових осіб, представників влади, громадськості, громадян (свідків, потерпілих, інших зацікавлених осіб);

- повідомлення, опубліковані в пресі;
- безпосереднє виявлення правоохоронними органами ознак правопорушення.

Разом з тим, до завдань та повноважень Національної поліції жодним законодавчим актом не віднесено питання проведення перевірки в частині дотримання вимог антикорупційного законодавства чи будь-яких контрольних функцій у цій сфері.

Пунктом 12 ч.1 ст. 12 Закону України «Про запобігання корупції» **ініціювання проведення службового розслідування**, вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, **надсилання до інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції матеріали**, що свідчать про факти таких правопорушень віднесено до повноважень Національного агентства.

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

ЖУРНАЛ

**надання методичної та консультаційної допомоги з питань
дотримання вимог антикорупційного законодавства**

Відповідальний за ведення журналу:

**Біла Церква
2020**

Продовження

Посадова особа, що звернулася за роз'ясненням	Дата звернення	Зміст питання, звернення	П.І.П. особи, що надала роз'яснення	Примітки
--	---------------------------	---------------------------------	--	-----------------

Порядку перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій (пункт б)

Національне агентство з питань запобігання корупції

№ _____ (дата)

ПОВІДОМЛЕННЯ

Національного агентства про факт неподання чи несвоєчасного подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Відповідно до частини другої статті 49 Закону України «Про запобігання корупції» повідомляємо про встановлення факту

(неподання чи несвоєчасного подання)

декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме: _____ за 20__ рік

(тип декларації)

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта декларування, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), адреса зареєстрованого місця проживання суб'єкта декларування (згідно з паспортними даними)) який(а)

працює _____

(найменування державного органу, органу місцевого самоврядування, іншої юридичної особи публічного права) на посаді

(повна назва посади)

(реквізити відповідального підрозділу (особи), прізвище, ім'я, по батькові працівника відповідального підрозділу (особи), номер телефону та адреса електронної пошти такого працівника(особи)

(керівник уповноваженого підрозділу (уповноважена особа)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Додаток 3

Порядку перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій (пункт 8)

Орган, в якому працює суб'єкт декларування, та спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції

№ _____ (дата)

ПОВІДОМЛЕННЯ про факт неподання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Відповідно до частини третьої статті 49 Закону України «Про запобігання корупції» повідомляємо про встановлення факту неподання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме: _____ за 20__ рік
(тип декларації)

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта декларування, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті))

який(а) працює

_____,
(найменування державного органу, органу місцевого самоврядування, іншої юридичної особи публічного права)
на посаді _____

(реквізити відповідального підрозділу (особи), прізвище, ім'я, по батькові працівника відповідального підрозділу (особи), номер телефону та адреса електронної пошти такого працівника (особи))

(уповноважена особа
Національного агентства/ особа,
яка виконує його обов'язки)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

ЖУРНАЛ

**реєстрації повідомлень НАЗК про факт неподання або несвоєчасного
подання декларацій за результатами проведення перевірки
декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави
або місцевого самоврядування**

Відповідальний за ведення журналу:

**Біла Церква
2020**

Продовження

Дата реєстрації	Номер реєстрації	Тип декларації	За який рік неподана або несвоєчасно подана декларація	П.І.П. особи, що неподала або несвоєчасно подала декларацію	Посада особи, що неподала або несвоєчасно подала декларацію
----------------------------	-----------------------------	-----------------------	---	--	--

**Рекомендована форма повідомлення безпосереднього керівника про
реальний/потенційний конфлікт інтересів**

Керівнику _____

(П.І.Б. особи, яка повідомляє, посада)

**Повідомлення
про реальний/потенційний конфлікт інтересів**

(стисло викласти ситуацію, в якій виник реальний/потенційний конфлікт інтересів, суть приватного інтересу, що

впливає на об'єктивність прийняття рішення, а також зазначити чи вчинялися дії та чи приймалися рішення в

умовах реального конфлікту інтересів)

Додатки:

Дата

Підпис особи, яка повідомляє

Рекомендована форма повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про наявність реального/ потенційного конфлікту інтересів

1. Інформація про особу, яка повідомила про наявність реального, потенційного конфлікту інтересів: _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

2. Місце роботи особи: _____
(повне найменування органу державної влади або місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права тощо)

3. Посада, на яку призначено (обрано) особу: _____

4. Дата призначення (обрання) на посаду: _____

5. Перелік службових повноважень, під час виконання яких виник реальний чи потенційний конфлікт інтересів: _____

6. Інформація стосовно наявності реального, потенційного конфлікту інтересів:

(стисло викласти ситуацію, в якій виник реальний, потенційний конфлікт інтересів, а також
суть приватного інтересу, що впливає на об'єктивність прийняття рішення)

7. Чи вчинялися дії та чи приймалися рішення в умовах реального конфлікту інтересів: _____

(якщо так, то вказати, які саме)

8. Інформація про заходи, які вжито щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів: _____

Додатки:

Дата

Підпис особи, яка повідомляє

Білоцерківський центр підвищення кваліфікації персоналу
Державної кримінально-виконавчої служби України

09100, вул. Івана Кожедуба, 333, м. Біла Церква, Київська область, Україна

Телефони: приймальня (04563) 7-64-43, чергова частина (04563) 7-73-05

Сайт: <https://i-rc.org.ua> facebook: <https://www.facebook.com/bcukvs>

E-mail: bc@kvs.gov.ua